

המדע-הצבאי הסוביאטי" סתם את הגולל על התי-
אוריה-הצבאית של סטלין. רוטמיסטרוב תקף את
הנחת-היסוד בדבר גורמי-קבע הממלאים תפקיד מכ-
ריע לגבי תוצאתה של מלחמה. התקפותיו של רוט-
מיסטרוב התרכזו על משמעותו של גורם-ההפתעה.
הוא הקשה, מהו התפקיד שגורם זה ממלא בתנאים
הנוכחיים כאשר יש להביא בחשבון כלי-זין אטומיים
ומימניים; והוא עצמו נתן את התשובה לכך. הוא
קבע כי מעולם לא היה כל ספק לגבי כך כי
ההפתעה ממלאת תמיד תפקיד רב-חשיבות, וכי
במקרים ידועים היתה לה השפעה מכרעת על תו-
צאתה של מלחמה. יתר על כן, היום עשוי גורם זה
— באם ישתמשו בכלי זין אטומיים ומימניים —
להיות אחד הגורמים הראשיים לא רק ברגע התחלת
המלחמה, אלא אף בכל שעה במשך מהלכה. הוא
הוסיף ואמר כי העובדה שחיבורים וכתבים העוסקים
ב"חמשת גורמי הקבע" כמעט ולא הזכירו את יסוד
ההפתעה, ספק אם מעידה היא על גישה-יוצרת אל
פתרון הכעיות המתייצבות בפני המדע-הצבאי.
בהמשך דבריו ניסה רוטמיסטרוב להוכיח, באמ-
צעות המתודה הדיאלקטית, כי את "גורמי הקבע"
אשר העכיר תחת שבת ביקורתו, יש להוסיף-ולקיים.

הוא טען כי אפילו אנשי הצבא והמדע הבורגניים
לא שללו את חשיבותם של גורמי-הקבע, הגם שהם
מכנים אותם בשמות אחרים.

את מאמרו סיים רוטמיסטרוב בהעלאת השאלה
בענין גורם-המרחק (או המרחב) אשר אותו ראו
הנוהים-אחרי-סטלין כדבר בעל חשיבות משנית. הוא
תקף את הדעה כי מותר להשתמש במרחק בשביל
למשוך את האויב אל עומקה של הארץ, על-מנת
להביסו בשלב מאוחר יותר. כאן לפנינו התקפה על
סטלין עצמו — שכן את ההכרח-שבמציאות לסגת
נסיגה ממושכת בפני ההסתערות הגרמנית העלה
הלז למדרגת מצוה מטעם התיאוריה, על-מנת להצ-
דיק בזאת את העובדה כי לתמרון-ההתקפה-הנגדית
שלו הגיע אחר אותה נסיגה ארוכה — אשר לפי
טענתו תוכננה מראש; מהצגת-דברים זו ע"י סטלין
נבעה, איפוא, השאלה האם מותר לבנות תפיסת-
מלחמה על "מכירת מרחב בעד זמן". רוטמיסטרוב
רואה את המרחק כרב-חשיבות, היות ויש בו כדי
לאפשר את פיוורם של האוכלוסיה, מרכזי התעשייה
וכל משאבי-הייצור על פני איזורים נרחבים — גורם
אשר לפי דעתו עתיד להיות לבעל ערך חיובי רב
במצבי מלחמה אטומית או מימנית.

אמרות • השנות • מושגים

בויכוח בשאלות תכנית ההזדיינות, אשר התנהל השנה בבית הנבחרים הבריטי, אמר

ג' דא-פראיטאס, מי שהיה סגן-מיניסטר-האוויריה בממשלת ה"ליבור", בין השאר:

"אין אני מרוצה מן הסידורים שנקבעו בין הבריטים לאמריקאים, בענין האחסנה של
הקליעים-המונחם לטוח 2500 ק"מ (הכונה — לקליעי-תור, שהובטחו לבריטים. — המער.)
— אשר הממלכה-המאוחדת הינה המקום המובן-מאליו ממנו ישוגרו — ובענין השליטה עליהם
נראים-הדברים כי אנשי-צבא בריטיים הם אשר יכוננו קליעים-מונחים אלה של ארה"ב ויקיימו
את תחוקתם; אולם האמריקאים ישמרו לעצמם את השליטה על ראשי-הנפץ — שבלעדיהם
הקליעים-המונחים היום חסרי-תועלת. מוטב, לדעתי, כי נניח לאמריקאים לאחסן את ראשי-
הנפץ ולקיים את הפיקוח עליהם — אכן, כשהללו מורכבים לתוך חזדי-הקליעים — ונניח
לאנשינו — ולא לאמריקאים — להגיש לתוך מנגנוני-הניהול של הקליעים-המונחים את הנתונים
והידיעות הנחוצים בשביל לכוון אותם אל היעד בו בחרנו."

ועניני כחמ"ד: אין זה סוד כי האופנסיבה החריפה מאד את היחסים האנגלו-אמריקאיים — ובעיקר את היחסים בין מפקדי השדה הגבוהים, ובראשם בראדלי ומונטגומרי. העברת הפיקוד האופרטיבי על האר-

מיות האמריקאיות ה-1 וה-9 לידי מונטגומרי בהמשך המסע הגרמני, שפורשה על-ידי העתונות הבריטית (שחלק רב לה בהחרפת היחסים גם קודם לכן) פירוש מוטעה, וכן פרסומי המטה של מונטגומרי, ליבו את האש. טענתו של בראדלי כי הצליח להשתלט על המצב כבר בשלושת הימים הראשונים של התקפת הנגד אינה נראית נכונה ביותר — בשים לב לתיאור הגרמני של האופנסיבה, אשר לנוכח חילוקי הדעות האנגלו-אמריקאיים הריהו בבחינת עדות מכרעת (בלומנטריט — הפרק על האופנסיבה בארדנים). בפרקים אלו מנסה וילמוט לתקן את אשר עיית מונטגומרי, אשר זקף את הנצחון בארדנים לזכות עצמו ולזכות קבוצת הארמיות שלו, שעה שלמעשה היה זה פאטון אשר במסע הבזק שלו צפונה חילץ את באסטון, ובוזה תרם את החלק המכריע לסיכול האופנסיבה הגרמנית. בקשר לפלוגתה זו חוזר ויל-

מוט ומנתח את הגישה העקיפה האופיינית של מונטגומרי, ומדגיש כי צעדיו שלו, אשר כפו על הגרמנים לנוע בציר ארוך מערבה במקום צפון מערבה לעבר אנטורפן, הם הם אשר השיגו את הזמן היקר שנוצל אחר-כך במסעו של פאטון צפונה. קשה שלא לקבל במידה מסוימת, דעה זו — אך עם זאת, בשום אופן אין לזכות את מונטגומרי בנצחון הארדנים. אין ספק

כי דעתו של וילמוט מושפעת כאן במידה רבה מנימוקים לאומיים גרידא, ומפטריוטיזם מופרז, המא-פיל על האובייקטיביות של הפרשן הצבאי.

בפרקים האחרונים חוזר תיאורו של וילמוט לזירה הפוליטית. המחבר מבקש להוכיח כיצד המדיניות הבלתי תכליתית, אותה ניהלו בנות-הברית בשלהי המלחמה, היתה גורם ראשון במעלה למצב הפוליטי הקשה, אשר נתהווה בעולם שאחר שנת 1946. בעמד-תו הידידותית וחסרת כל מגמה פוליטית של רוזולט כלפי הרוסים רואה וילמוט את אחת השגיאות החמורות ביותר. נשיא ארה"ב המנוח שאף בכל לבו לסיים את המלחמה, מבלי שהציב כל מגמה לטיב ההסדר בין בנות הברית אחר המלחמה — ובו בזמן היו מחשבותיהם ומעשיהם של הרוסים מכוונים להשגת יתרונות רבים בכל האפשר. יתר על כן, רוזולט אף התנגש עם צ'רצ'יל שעה שנדמה לו כי לאחרון היו — ואמנם היו לו — מגמות פוליטיות מהסוג הנזכר לעיל. הפרק „נצחוננו הגדול של סטאלין“, המסכם את ועידת יאלטה, מגלה כיצד הונח היסוד למלחמה הקרה בגלל יחסו הלבבי של רוזולט.

הספר בן 700 העמוד מסתיים בתיאור מפלחת הסופית של גרמניה, ובמסקנתו של וילמוט כי אף שהאמריקאים הרבו בשגיאות איסטרטגיות ופוליטיות ואף שמדיניותם היא היא האחראית למצב הקשה שנוצר אחר 1946, אין ספק כי בלי עזרתם לא היתה מלחמה זו מסתיימת כשם שנסתיימה; ובשיתוף פעולה אמיץ רואה וילמוט את הפתרון לבאות.

אמרות • השגות • מושגים

אנשים אשר גדלו בעולם אשר בו חשיבותן של המעצמות האירופאיות היתה מכרעת, עשויים להוסיף-ולפעול כאילו עדיין היה זה כך, אפילו שעה שהם רואים כי העובדות הנוגדו — ממש כאותה תרגולת המוסיפה לרוץ קדימה לאחר שנכרת מעליה ראשה. הדוגמה המובהקת לכך מצויה בהתנהגות הבריטית במזרח-התיכון — מקום, בו הוסיפו לקיים, באופן הרה-אסון, גם לאחר יסודן של הודו ופקיסטאן העצמאיות, קווי-מדיניות אשר מושתתים הי לפני-כן על העובדה כי צבא-הודו הקיסרותי עמד מאחריהם.

(מתוך מאמר על מדיניות-החוץ הבריטית ב„ספקטיטור“,

שבועון מדיני בריטי, באוקטובר 1957).